

Pouke i poruke pandemije

IEA: Najveći šok u istoriji svetske energetike

Covid-19 ubrzao tranziciju elektroenergetskog sistema EU

Zelena tranzicija u centru paketa EU pomoći zapadnom Balkanu

EnZ: Naplata računa za električnu energiju smanjena 30 %

Dopunjeni predlog o izmeni Ugovora o energetskej povelji

Pariz upozorava na posledice niskih cena električne energije po klimu

Uglavnom silazne cene struje na evropskim berzama

Britanija: Kazne za greške pri zameni snabdevača energije

Berlin odbija zahtev za izuzeće Severnog toka 2 od EU regulative?

SADRŽAJ

Simson: Zeleni dogovor u središtu plana oporavka	OVDE
Covid-19 ubrzao tranziciju EU elektroenergetskog sistema	OVDE
Zelena tranzicija u centru paketa EU pomoći zapadnom Balkanu	OVDE
EU odgovor na pandemiju korona virusa u zapadnom Balkanu	OVDE
Dopunjeni predlog o izmeni Ugovora o energetskej povelji	OVDE
IEA: Najveći šok u istoriji svetske energetike	OVDE
I Švedska zatvorila poslednju elektranu na uglj	OVDE
Pariz upozorava na posledice niskih cena el. energije po klimu	OVDE
Uglavnom silazne cene struje na evropskim berzama u martu	OVDE
IEA: Prosečne cene el.e. u nedelji 20-26 april u zemljama JIE	OVDE
Britanija: 600.000 potrošača promenilo u martu snabdevača strujom	OVDE
Gas for Climate predlaže cilj od 10% obnovljivog gasa za 2030.	OVDE
Francuska predlaže dodatak na CO2 u cenu nafte	OVDE
Albanija odložila otvaranje berze električne energije	OVDE
Portugalski energetskej gigant pod sajber napadom	OVDE
Britanija: Kazne za greške pri zameni snabdevača energije	OVDE
Prilika da se ulaganjima krene prema niskougleničnoj ekonomiji	OVDE
EnZ se pridružuje Vodećim načelima za metan	OVDE
Rumunija privremeno zabranila prodaju energetskej kompanija	OVDE
Udvostručeni gubici grčke elektroenergetske kompanije	OVDE
Berlin odbija zahtev za izuzeće Severnog toka 2 od EU regulative?	OVDE
Bugarska proizvodnja električne energije manja za 10%	OVDE
Predstoji novo pojeftinjenje gasa u Bugarskoj	OVDE
EnZ: Naplata računa za električnu energiju smanjena 30 odsto	OVDE
Morgan Stanley: Potražnja za naftom oporaviće se tek krajem 2021.	OVDE

Simson: Zeleni dogovor u središtu plana oporavka

BRISEL - Komesar za energetiku u Evropskoj Komisiji, Kadri Simson izjavila je posle sastanka ministara energetike EU 29. aprila da Evropa mora iskoristiti podsticaj koji je kriza korona virusa dala alterantivnim izvorima energije kao priliku za ubrzavanje napretka ka EU cilju klimatske neutralnosti.

Zeleni dogovor će biti u središtu plana oporavka i energija će imati važnu ulogu, rekla je estonska političarka i navela tri potencijalna područja fokusa u našem sektoru: jačanje obnove zgrada, ubrzavanje razvoja obnovljivih izvora energije i ulaganje u inovativne tehnologije čiste energije. Simson je rekla da priprema strategiju integracije energetskog sistema EU gde će se fokusirati na povećanje uloge obnovljive električne energije elektrifikacijom i kako koristiti zelene gasove za teško dostupne sektore.

Kaže da EU takođe mora nadograditi njenu energetsku infrastrukturu. Finansiranje iz snažnog Instrumenta za povezivanje Evrope i eventualno iz novog Fonda za oporavak moglo bi podržati ovo i pokrenuti privatno ulaganje. Tekući rad na reviziji uredbe TEN-E pomoći će predlažućima projekata da razviju infrastrukturu budućnosti, navodi Simson.

Covid-19 ubrzao tranziciju EU elektroenergetskog sistema

HELSINKI - Proizvodnja električne energije iz uglja pala je za više od četvrtine (25,5%) širom EU u prva tri meseca 2020. u odnosu na 2019. kao rezultat odgovor na Covid-19, dok je u isto vreme obnovljiva energija dostigla 43% udela, sudeći prema novoj analizi finske tehnološke grupe Wärtsilä.

Učinak je još veći u poslednjih mesec dana, s obzirom da je proizvodnja energije iz uglja pala za gotovo jednu trećinu (29%) između 10. marta i 10. aprila u odnosu na isto razdoblje 2019, čineći samo 12% ukupne proizvodnje u EU.

Suprotno tome, obnovljivi izvori energije isporučili su gotovo polovinu (46%) proizvodnje - povećanje od 8% u odnosu na 2019. godinu.

Ukupno, potražnja za električnom energijom širom kontinenta smanjena je za desetinu (10%) zbog mera preduzetih u borbi protiv Covid-19, što je najveći pad od Drugog svetskog rata.

Rezultat svega je neviđeni pad emisija CO2 iz elektroenergetskog sektora, pri čemu je intenzitet emisija opao za 19,5% u odnosu na isti period od 10. marta do 10. aprila prošle godine. (Vidi grafiku)

Brojke označavaju dramatičan pomak u evropskom energetskom mešavini - za koji se nije očekivalo da će se dogoditi do kraja decenije.

Zelena tranzicija u centru paketa EU pomoći zapadnom Balkanu

BRISSEL - Evropska komisija najavila je 29. aprila - uoči samita EU i lidera zapadnog Balkana - preko 3,3 milijarde eva finansijske podrške EU u partnerstvu s Evropskom investicionom bankom u korist građana zapadnog Balkana. Kako se prenosi na portalu ec.europa.eu, Zelena tranzicija i digitalna transformacija igraće centralnu ulogu u ponovnom pokretanju i modernizaciji ekonomija zapadnog Balkana.

Ulaganje u čiste i digitalne tehnologije i kapacitete, zajedno s kružnom ekonomijom, pomoći će otvaranju radnih mesta i rastu. Snažni fokus će se staviti na transportne i energetske veze, koje su ključne za ekonomski razvoj regije i EU, navodi se u saopštenju.

EU odgovor na pandemiju korona virusa u zapadnom Balkanu

Pregled EU paketa podrške

March 2020
#Coronavirus

EU je pokrenula paket od preko 410 miliona evra za reluciranje bilateralne finansijske pomoći Zapadnom Balkanu tokom vanrednog stanja izazvanog korona virusom

Dopunjeni predlog o izmeni Ugovora o energetskej povelji

BRISEL - Predlogu Evropske komisije za reformu Ugovora o energetskej povelji nedostaje ono što je potrebno da se vladama vrati „pravo regulacije“ u područjima poput klimatskih promena, kažu ekološki aktivisti, prenosi 30. aprila Euractiv.

Zemlje članice EU dale su prošle godine mandat Evropskoj komisiji za reviziju Ugovora o energetskej povelji iz 1991. godine, čiji je početni cilj bio da zaštiti naftne i gasne kompanije od „političkog rizika“ prilikom ulaganja u bivši komunistički blok nakon raspada Sovjetskog Saveza početkom devedesetih.

Ali sporazum je od tada stvorio probleme vladama, koje su se suočile sa sve većim brojem tužbi energetske firmi, kada su njihovi planovi ulaganja došli pod udar regulative.

Rusija, a zatim i Italija, povukle su se iz sporazuma nakon što su morale da plate velike novčane kazne zbog presuda privatnih arbitražna zasnovanih na odredbama povelje.

Dopunjen predlog

Evropska komisija je prošle godine predložila reformu povelje, ocenjujući je "zastarelom", posebno kada je u pitanju kontroverzna ISDS klauzula o rešavanju sporova vezanih za strane investicije.

Dopunjeni predlog ima za cilj jačanje odredbi koje se odnose na mehanizam ISDS.

„Tekst sada uključuje novu odredbu koja se odnosi na osnivanje Multilateralnog investicionog suda“ koji bi bio izričito nadležan za odlučivanje o sporovima vezanim za Povelju“, piše Komisija u obrazloženju predloga.

Ostale nove odredbe odnose se na zaštitu od „neozbiljnih zahteva“ investitora i veće transparentnosti vezane za sporove između država.

Nedostaju zubi

Aktivisti međutim kažu da tim principima, iako pozitivnim, nedostaju zubi. Konkretno, nove odredbe o rešavanju sporova su "bez velike vrednosti jer bi Povelja i dalje omogućavala investitorima da traže milione ili čak milijarde obeštećenja" na privatnim arbitražnim sudovima kada javne politike utiču na njihova ulaganja, kaže ekološka grupa Prijatelji Zemlje. Konkretno, revidirani predlog „ne predviđa nikakva značajna ograničenja dalekosežnih prava investitora vezanih za odredbe Fer i ravnopravno postupanje (FET), Legitimna očekivanja i status Najpovoljnije nacije (MFN)“, tvrdi pomenuta NVO.

Luksemburg će se zalagati za duboku reformu Ugovora o energetskej povelji na nivou EU kako bi je usklađivao s globalnim klimatskim ciljevima, rekao je ministar energetike te zemlje Klod Turmes, ne isključujući mogućnost gašenja Povelje ako pregovori o reformama ne budu brzo napredovali.

Komisija odgovara da novi sud, koji bi bio otvoren za sve zainteresovane zemlje, predstavlja „veliko odstupanje“ od postojećeg ISDS sistema rešavanja sporova između investitora i države, zasnovanog na ad hoc komercijalnoj arbitraži.

Međutim, Prijatelji Zemlje kažu da EU „ne zamenjuje princip sudijske arbitraže vezane za profit sa fiksnom platom, niti daje druge predloge za uklanjanje sukoba interesa arbitara. "Konačno, Povelja bi takođe mogla otežati napore u pravcu podsticanja obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti: ulaganje u fosilna goriva i dalje će biti zaštićeno“, kažu u nevladinoj organizaciji.

IEA: Najveći šok u istoriji svetske energetike

PARIZ - Pandemija korona virusa izazvala je najveći šok u globalnom energetsom sistemu u više od 70 godina. Pad potražnje energenata ove godine biće sedam puta veći od udara tokom finansijske krize 2008, doduše uz rekordan godišnji pad emisija CO₂, saopštila je Međunarodna agencija za energetiku (IEA).

Najveći pad očekuje se u naprednim ekonomijama, u SAD od devet odsto, a u EU od 11 odsto. IEA je uočila da svaki mesec mera izolacije širom sveta na nivou onih iz aprila smanjuje globalnu energetska potražnju za oko 1,5 odsto na godišnjem nivou.

Najveći pad potrošnje struje od Velike depresije

Potpuno "zatvaranje" oborilo je potražnju struje za 20 ili više odsto, dok je delimično zatvaranje imalo manji uticaj.

IEA očekuje pad potražnje električne energije od 5 odsto ove godine, što je najveći pad od Velike depresije tridesetih godina 20. veka.

Mera izolacije su istovremeno pokrenule veliki pomak ka niskougleničnim izvorima električne energije, uključujući vetar, solarnu, hidro i nuklearnu energiju.

Nakon što su pretekli ugalj po prvi put 2019. godine, očekuje se da niskouglenični izvori energije ove godine dostignu 40 odsto globalne proizvodnje električne energije, što je šest odsto više od udela uglja.

Proizvodnja energije iz vetra i sunca nastaviće se i ove godine, podstaknuta projektima dovršenim prošle i početkom ove godine.

Proizvodnja struje iz uglja ove godine pada za preko 10%

Zbog toga se ove godine očekuje pad zajedničkog udela prirodnog gasa i uglja u energetska proizvodnji na svetskom nivou za tri odsto, na nivo nezabeležen od 2001. godine. IEA očekuje da će proizvodnja energije iz uglja ove godine pasti za više od deset odsto.

Posle decenije neprekidnog rasta, očekuje se da će potražnja za prirodnim gasom pasti pet odsto ove godine, što je najveći zabeležen pad od razvoja potrošnje prirodnog gasa tokom druge polovine 20. veka.

Rast OIE, pad emisija CO₂

IEA očekuje da će ove godine rast doživeti samo obnovljivi izvori energije, čiji će udeo u globalnoj proizvodnji struje porasti zahvaljujući prioritetnom pristupu mrežama i niskim operativnim troškovima.

Kao rezultat ovih trendova, emisije ugljen-dioksida ove godine će prema očekivanjima IEA pasti za skoro osam odsto, na najniže nivoe od 2010. godine.

Istovremeno, to će biti najveće smanjenje emisija ikada zabeleženo, skoro šest puta veće od prethodnog rekorda 2009. godine, kada su emisije zbog globalne finansijske krize pale za 400 miliona tona.

Švedska zatvorila poslednju elektranu na uglj

STOKHOLM - Samo dan pošto je to učinila Austrija, i Švedska je zatvorila svoju poslednju termoelektranu na uglj – dve godine pre planiranog roka.

Belgija je bila prva evropska država koja je još 2016. godine potpuno obustavila proizvodnju struje iz uglja.

Stokholmska kompanija Exergi AB, koja je zatvorila TE na uglj, saopštila je da joj je cilj da cela njena proizvodnja potiče iz obnovljive ili reciklirane energije.

Očekuje se da još šest evropskih zemalja prestane sa proizvodnjom struje iz uglja do 2025. godine – Francuska 2022, Slovačka 2023, Britanija 2024. i Irska i Italija 2025, prema organizaciji Evropa bez uglja.

Za njima će ići Grčka, 2028, Holandija i Finska 2029. i Mađarska i Danska 2030.

Kako prenosi Euractiv.com, trenutno se o zaustavljanju proizvodnje struje iz uglja razgovara u Češkoj, Španiji i Severnoj Makedoniji.

Nemačka je pak najavila da će zatvoriti sve elektrane na uglj do 2038. To bi trebalo da bude zvanično potvrđeno zakonom.

Pariz upozorava na posledice niskih cena el. energije po klimu

PARIZ - Reagujući na posledice pada cena električne energije po EU tržište dozvola za emisije CO₂ (ETS), vlada Francuske predložila je 27. aprila da hitno preduzme mere kako bi se izbeglo gomilanje dozvola za emisije što bi moglo dovesti do pada cena ugljendioksida.

„S tim u vezi, francuske vlasti smatraju da se bez odlaganja mora ojačati rezerva za stabilnost na tržištu EU ETS-a kako bi se odgovorio na rizik od ponovnog izbijanja strukturalnog viška“, piše u dokumentu, prenosi Euractiv.

Prema Francuzima, "trenutna situacija takođe zahteva brzo uspostavljanje mehanizma prilagođavanja granične cene CO₂", kako bi se sprečilo iseljavanje industrija sa velikim emisijama iz Evrope, usled većih troškova ugljenika kod kuće.

Ali te mere same po sebi neće biti dovoljne za podsticanje ulaganja u čistu energiju i osiguranje zelenog oporavka od krize izazvane korona virusom, tvrdi se u papiru.

Što je još važnije, Francuska izražava zabrinutost zbog strukturalno niskih cena električne energije, konstatujući da one ometaju ulaganja u nove kapacitete za proizvodnju električne energije sa niskim udelom ugljenika.

Vlada u Parizu kaže da su potrebne reforme politike EU-a da bi se "osiguralo finansiranje dekarbonizovane proizvodnje električne energije", koja "ne isključuje tehnologije sa niskim udelom ugljenika" - jasno aludirajući na nuklearnu energiju.

Uglavnom silazne cene struje na evropskim berzama u martu

ATINA - Veleprodajne cene električne energije kretale su se prema dole na većini evropskih berzi u martu 2020. Tačnije, prosečan pad cena na mesečnom nivou (m/m) na ispitanih 15 evropskih berzi dostigao je 16,56%, a na godišnjem nivou (g/g) pad je u proseku iznosio 34,28%, prenosi atinski Institut IENE.

Nemačke i francuske spot cene u martu su dostigle 22,49€/MWh i 23,83€/MWh.

Holandski indeks cene za dan unapred, imao je u martu prosečnu cenu od 24,74€/MWh. Spot sistem cena na Nord Pool berzi smanjena je u martu za 31,12% na 9,01 €/MWh u odnosu na februar i za 77,95% g-/g.

Granična cena grčkog sistema (SMP) dostigla je 43,65 €/MWh u martu 2020., što je pad od 11,33% m/m i 27,09% g/g.

Prosečna mesečna cena na slovenačkoj berzi električne energije BSP SouthPool, niža za 25,68% u odnosu na prethodnu godinu, u martu je iznosila 29,41 €/MWh. U Rumuniji cena u istom mesecu zabeležila je pad od 22,9% g/g na 29,66 €/MWh.

Berza – Područje	€/MWh	Varijacija M-1(%)	Varijacija M-12(%)
Nord Pool	9,01	-31,12%	-77,95%
EPEX - Germany	22,49	2,60%	-26,58%
EPEX - France	23,83	-9,22%	-29,62%
EPEX - Switzerland	26,14	-23,41%	-26,94%
APX - Netherlands	24,74	-16,31%	-38,94%
BELPEX - Belgium	24,02	-15,27%	-36,17%
APX - UK (€/MWh)	31,69	3,49%	-28,47%
EXAA - Austria	25,19	-14,75%	-24,19%
GME - Italy	31,99	-18,60%	-39,50%
OMEL - Spain	27,74	-22,67%	-43,18%
OMEL - Portugal	27,86	-22,70%	-43,37%
HENEX - Greece	43,65	-11,33%	-27,09%
South Pool - Slovenia	29,41	-25,14%	-25,68%
ISOT - Slovakia	25,49	-17,16%	-23,59%
OPCOM - Romania	29,66	-26,80%	-22,90%

IENE: Prosečne cene el.e. u nedelji 20-26 april u zemljama JIE

Britanija: 600.000 potrošača promenilo u martu snabdevača strujom

LONDON - Udruženje Energy UK je *saopštio* da je oko 590.000 potrošača električne energije u Britaniji u martu promenilo snabdevača, što je za 4,3 odsto manje u odnosu na isti mesec lani.

Ukupni broj kupaca koji su u ovoj godini promenili snabdevača se, međutim, popeo na 1,6 miliona, što je za 10 odsto više u odnosu na isto razdoblje u 2019. godini.

Promena snabdevača može biti dobar način kako uštedeti novac, ali je najbolje rešenje za dugoročne uštede energetska efikasnost.

Gas for Climate predlaže cilj od 10% obnovljivog gasa za 2030.

BRISEL - Konzorcijum deset vodećih evropskih gasnih kompanija, Gas for Climate, objavio je novu studiju koja tvrdi da su potrebne dodatne klimatske i energetske mere Evropske unije za „pozicioniranje Evrope na putu ka neto nuli do 2050. godine“.

Studija *Put dekarbonizacije gasa 2020-2050* nadovezuje se na studiju *Gas za klimu* koja je objavljena 2019. godine.

Nova studija ispituje koje investicije i inovacije moraju da se sprovedu kako bi se postigao cilj smanjenja gasova sa efektom staklene bašte do 2030. godine od minus 55% i klimatska neutralnost do 2050. godine.

Studija posebno ukazuje da bi strategija EU trebalo da uključi:

- Podsticanje proizvodnje biometana i vodonika obavezujućim mandatom za 10% gasa iz obnovljivih izvora do 2030. godine
- Prilagođavanje regulatornog okvira EU kako bi se gasna infrastruktura ubuduće dokazala u integrisanom energetsom sistemu
- Podsticanje prekogranične trgovine i transporta vodonika i biometana i pojašnjenja tržišnih pravila za zeleni i plavi vodonik, uključujući i za transport vodonika
- Podsticanje potražnje za vodonikom i biometanom jačanjem i proširivanjem EU sistema trgovanja emisijama (ETS) u kombinaciji s ciljanim i vremenski određenim ugovorima za razliku.

Francuska predlaže dodatak na CO2 u cenu nafte

PARIZ - Vlada u Parizu predložila je EU da preduzme mere kojima bi uključila "troškove klime" u cene fosilnih goriva, kako bi izbegla pogubne posledice po koje trenutno minimalne cene nafte i gasa mogu imati po klimatske ciljeve iz Pariskog sporazuma.

S obzirom da cene nafte lebde oko 20 dolara po barelu, svetska tržišta preplavljena su viškovima te osnovne energetske sirovine, što rizikuje da ugrozi prelaz ka čistoj energiji, upozorila je Francuska.

„Izuzetno niske cene fosilnih goriva ne odražavaju njihov stvarni teret po klimu“, kažu Francuzi u dokumentu upućenom drugim državama članicama EU, prenosi 27. aprila **Euractiv**.

„Troškovi fosilnih energija trebalo bi da budu proporcionalni njihovom stvarnom uticaju na životnu sredinu“, tvrdi se u dokumentu.

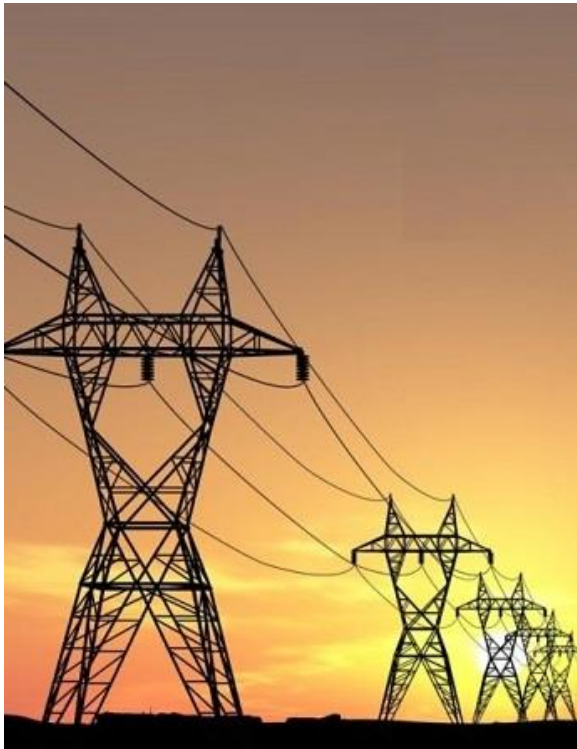
"Francuske vlasti stoga predlažu uvođenje mehanizma kojim bi se u cene nafte i drugih fosilnih goriva uključila "donja cena ugljendioksida" što bi se moglo primeniti bilo putem EU sheme trgovanja emisijama (EU ETS) ili direktivom o oporezivanju energije, koja je spremna za reviziju u sklopu Evropskog zelenog sporazuma.

Albanija odložila otvaranje berze električne energije

TIRANA - Vlada u Tirani je na neodređeno vreme odložila postupak tendera za postavljanje dugo čekane berze električne energije u zemlji zbog epidemije Covid-19.

Albanija je, pre izbivanja pandemije, planirala da do 27. aprila primi ponude za uspostavljanje operatera berze električne energije u sklopu tendera koji je pokrenut prošlog meseca.

Albanska vlada prošlog maja odobrila je planove za pokretanje energetske berze u julu ove godine.

Prva faza berze uključuje uspostavljanje tržišta za dan unapred. Likvidnost će se podržavati na platformi gde će državni proizvođač Kesh prebacivati višak proizvodnje posle podmirivanja regulisanog tržišta na berzu.

Albanski mrežni operater OST procenjuje tu količinu na 250GWh u prvoj godini. Kesh je prethodno kupovao ili prodavao svoj volumni višak ili deficit putem tendera.

Portugalski energetska gigant pod sajber napadom

LISABON - Portugalska elektroenergetska firma Energias de Portugal (EDP) nalazi se od sredine aprila pod kibernetičkim napadom. Kako se ističe, radi se o zarazi virusom Ragnar Locker, a hakeri koji se smatraju odgovornima za napad zahtevaju isplatu od 10,9 miliona dolara jer će inače objaviti čak 10 TB osetljivih podataka u javnosti.

Kompanija i portugalske službe sigurnosti pokušavaju da identifikuju kriminalaca i prirode napada. Istovremeno, firma procenjuje moguće štete od objave takvih podataka.

U poslednjih 12 godina EDP je povećala kapacitete u hidroelektranama na 5,1 GW, čime je postala najveći proizvođač električne energije iz ovog izvora na Pirenejskom poluostrvu, objavio je portal *HydroReview*.

EnZ se pridružuje Vodećim načelima za metan

BEČ - Sekretarijat Energetske zajednice (SEnZ) pridružio se 22. aprila, kao podržavajuća organizacija, Vodećim načelima za metan, ([Metan Guiding Principles](#)) globalnoj inicijativi čiji je cilj smanjenje emisije metana u lancu vrednosti prirodnog gasa.

Posle Paketa čiste energije u Evropskoj uniji koji predviđa usvajanje strategija za sprečavanje curenja metana, Sekretarijat je započeo uspostavu baze podataka o emisiji metana u gasnom sektoru. Nakon toga uslediće niz preporučenih radnji kako smanjiti curenje metana u Energetskoj zajednici u lancu vrednosti prirodnog gasa (od proizvođača, operatora transporta, skladištenja i distribucije do krajnjih kupaca).

„Uspostavljanje bliskog odnosa sa Vodećim načelima za metan moći ćemo da globalno projektujemo glasove naših članica“, objasnio je direktor SEnZ Janez Kopač.

Prilika da se ulaganjima krene prema niskouglednoj ekonomiji

ABU DABI - Vlade bi mogle trasirati put prema potpuno dekarbonizovanom energetsom sistemu do sredine stoeća ako prilagode pakete svojih podsticaja za jačanje tehnologija čiste energije, stoji u *izveštaju* Međunarodne agencije za obnovljive izvore energije (IRENA).

Grupa od 180 evropskih političara, firmi i zastupnika zatražila je ovih dana od EU da svoje privredne mere spašavanja uskladi s klimatskim ciljevima.

U svojoj godišnjoj Globalnoj perspektivi za obnovljive izvore energije, IRENA navodi da je pokazala da su obnovljivi izvori energije najbolji način za proizvodnju radnih mesta i najbolji način uticaja na bruto domaći proizvod.

Vlade imaju širok raspon mogućnosti za jačanje OIE, od poreskih olakšica za kupce solarnih panela za svoje domove do javnih ulaganja u poboljšanje međusobne povezanosti nacionalnih energetske mreža ili redizajniranja mreža kako bi se nosili s većim udelom OIE, navode iz Agencije.

Prema sadašnjim državnim politikama, svet je na putu da uloži 95.000 milijardi dolara u energetske sisteme u razdoblju od 2016. do 2050., što bi ostavilo emisije ugljenika na približno istom nivou kad danas.

IRENA je saopštila da će politikama morati da se otključa ukupno 110.000 milijardi dolara ulaganja u istom razdoblju kako bi se do sredine stoeća emisije CO2 povezane s energijom smanjile na 70 odsto ispod današnjeg nivoa.

Ovakvi nivoi ulaganja podstakli bi rast globalnog BDP-a za 2,4 odsto do 2050. u poređenju s trenutnim planovima i učetrostručila broj radnih mesta u sektoru OIE na 42 miliona, više nego što bi bilo izgubljeno radnih mesta u industriji fosilnih goriva.

Da bi svet do sredine stoeća postigao potpuno uklanjanje ugljenika iz energetske sistema, bila bi potrebna ulaganja u iznosu od 130.000 milijardi dolara.

IRENA tvrdi da bi povrat na svaki dolar utrošen u energetske tranzicije iznosio od tri do osam dolara, zbog smanjivanja troškova povezanih s devastacijom izazvanom klimatskim promenama i smrtonosnim uticajem zagađenog vazduha na zdravlje.

Britanija: Kazne za greške pri zameni snabdevača energije

LONDON - Prema novim pravilima britanskog energetske regulatora Ofgema, potrošači električne energije (i gasa) će dobiti automatsku kompenzaciju od 30 funti od snabdevača energije ako su greškom prebačeni na drugog snabdevača, ako prebacivanje traje duže od 15 radnih dana ili ako njihov konačni račun ne stigne u roku od šest nedelja.

Britanski regulator je, inače, prošle godine uveo prve kaznene mere za greške u postupku promene snabdevača energijom.

Od tada, potrošači su već primili 700.000 funti nadoknade zbog grešaka u zameni snabdevača. Od toga se 27 posto odnosilo na pogrešno izvršeno prebacivanje, a 73 odsto za kašnjenje u vraćanju novca.

Rumunija privremeno zabranila prodaju energetskih kompanija

BUKUREŠT - Rumunija će vanredno stanje održavati najmanje do sredine maja, a dok ne bude ukinuto, nijedna energetska firma ne može promeniti vlasnika, piše **Balkan Green Energy News**.

Domaći proizvođač struje Hidroelectrica će stoga morati duže da čeka na kupovinu podružnica kompanije ČEZ u Rumuniji, dodaje portal.

Vanredno stanje produženo je do 14. maja. Neposredno pre toga, Ministarstvo unutrašnjih poslova Rumunije zabranilo prodaju većinskih udela u energetskim kompanijama.

Češka kompanija kontroliše maloprodaju električne energije u Olteniji i vetro park Fântânele-Cogealac snage 600 MW, najveći u kontinentalnoj Evropi. Takođe ima firmu za snabdevanje električnom energijom sa tržištem od 1,4 miliona kupaca i četiri manje hidroelektrane u Resiti.

Zanimljivo je da je uredba za sada onemogućila samo preuzimanje poslova ČEZ-a od strane domaće Hidroelectrice, čija se ponuda smatra najboljom, među 30 zainteresovanih kupaca.

ČEZ je planirao da prodaju imovine i poslova u Rumuniji finalizuje do juna. Prema pravilu koje je prošle godine izdalo rumunsko regulatorno telo za energiju, ANRE, promene u pravnom statusu energetskih subjekata poput ove udela moraju se najaviti najmanje 120 dana unapred.

Hidroelectrica se takođe, piše **BGEN**, priprema za kupovinu poslova u Rumuniji od italijanskog Enela.

Evropska komisija je u martu predložila da države članice uvedu privremene kontrole stranih ulaganja kako bi se sprečila kupovina kritične infrastrukture.

Udvostručeni gubici grčke elektroenergetske kompanije

ATINA - Najveća grčka elektroenergetska kompanija, Javna elektroenergetska korporacija (PPC) objavila je 23. aprila čisti gubitak od 1,68 milijardi evra za 2019. godinu nakon što je otpisala vrednost njenih termoelektrana na uglj.

PPC, u kome je država vlasnik 51 odsto udela i koji planira da do 2023. godine isključi sve, osim jedne elektrane na uglj, saopštio je da je gubitak gotovo dvostruko veći od minusa od 904 miliona evra u 2018.

Rezultati su takođe posledica odredbe o budućem gašenju svih gubitaških elektrana i rudnika i potpune restauracije zemljišta nakon što ta postrojenja prestanu s radom, prenosi IENE u nedeljnom pregledu od 30. aprila.

PPC, koji obezbeđuje 60 posto električne energije u Grčkoj, još uvek potražuje više od 2,7 milijardi evra neplaćenih računa kupaca koji su pali na nivo energetske sirotinje tokom ekonomske krize koja je nekoliko godina unazad pogodila zemlju.

Berlin odbija zahtev za izuzeće Severnog toka 2 od EU regulative?

BERLIN - Savezna agencija za mrežu Nemačke - tamošnji energetska regulator - planira da odbije zahtev za izuzeće projekta gasovoda Severni tok 2 od dopunjene EU direktive o gasu, piše u utorak *Handelsblatt*, ne precizirajući izvore.

Prema publikaciji, regulator je poslao dokument učesnicima projekta sa stavom da gasovod nije u skladu s odredbama zakona Savezne Republike Nemačke o energetskom sektoru, koje bi ga oslobodile regulacije, jer njegova izgradnja neće biti završena do 24. maja, krajnjeg roka do koga se mogu odobriti izuzeća. Regulator će konačan stav saopštiti posle 8. maja.

Visokotiražni dnevnik piše da je Nord Stream 2 AG, operator gasovoda, saopštio da se ne slaže sa stavom Agencije. Firma će podneti žalbu, ako odluka regulatora bude negativna, piše *Sputnjik*.

Rusija je trebalo da dovrši izgradnju Severnog toka 2 2019, ali je zbog odugovlačenja sa

izdavanjem dozvola Danske za rad u njenim vodama Baltika, Gasprom morao da pomeri rokove puštanja u rad cevodova za kraj 2020. ili početak 2021.

Zbog pretnji SAD uvođenjem sankcije bilo kojoj kompaniji koja učestvuje u izgradnji gasovoda, švajcarski izvođač Allseas odmah je prestao s radom. Obaveštajna platforma *T-Intelligence* objavila je u minulu subotu da se Gaspromov brod za polaganje cevi Akademik Čerskij trenutno nalazi u Baltičkom moru, sa ciljem da dovrši preostalih šest posto .

Bugarska proizvodnja električne energije manja za 10%

SOFIJA - Bugarska proizvodnja električne energije pala je za 10.06% na 14.318 GWh u periodu 1. januar - 26. april 2020. godine, prema podacima nacionalnog Operatora elektroenergetskog sistema (ESO).

Izvoz električne energije opao je za 20,6%, na 2.483 GWh u posmatranom razdoblju, dok je uvoz porastao za 67,6% na 1.618 GWh, pokazali su podaci nedeljnog biltena ESO-a.

IENE NEWS
THE INSTITUTE OF ENERGY FOR SOUTH-EAST EUROPE EDITION • SPRING/FALL 2020

Domaća potrošnja energije pala je za 2,22%, na 13.453 GWh. Količina energije iz obnovljivih izvora u prenosnom sistemu porasla je 21,24% u odnosu na isto razdoblje prošle godine na 500 GWh, prenosi *IENE's Energy Weekly Report*

EnZ: Naplata računa za električnu energiju smanjena 30 odsto

BEČ - Pad stope naplate računa za električnu energiju u martu kretao se u rasponu od 10% do 30% u većini ugovornih strana Energetske zajednice (EnZ), s tim da su najviše pogođeni Kosovo* i Severna Makedonija, dok podaci za april nastavak ovog trenda. U međuvremenu, državne energetske kompanije u Albaniji, Crnoj Gori i Srbiji su već u proceduri uzimanja ili razmatraju uzimanje kredita.

Kako se navodi u izveštaju Sekretarijata EnZ o finansijskoj likvidnosti energetskih kompanija, mere preduzete za suzbijanje pandemije korona virusa trajno su smanjile prihode prodavaca električne energije zbog neplaćanja računa za struju, prenosi **Balkan Green Energy News**.

Sa pojavom virusa sredinom marta, vlade, regulatori i kompanije u većini ugovornih strana obavezale su se da neće isključivati kupce zbog neplaćanja računa i da neće obračunavati kamate zbog kašnjenja u plaćanju tokom vanrednog stanja.

Mere za ublažavanje krize, u kombinaciji sa policijskim časom i ograničenim radnim vremenom šaltera dovele su do trenutnog pada stope naplate računa, posebno u onim ugovornim stranama gde veliki broj kupaca ne koristi mogućnosti onlajn plaćanja, navodi se u izveštaju.

Smanjenje prihoda kompanija rezultiralo je nedovoljnim obrtnim kapitalom da izmire svoje obaveze.

Kompanije suočene sa rizikom od nedovoljnog obrtnog kapitala ili su započele pregovore s komercijalnim bankama i međunarodnim finansijskim institucijama o kreditima ili sa svojim vladama da bi dobili direktnu podršku ili garanciju za komercijalne banke, navodi se u izveštaju o investicijama u energetici.

Pregled trenutnih aktivnosti Evropske banke za obnovu i razvoj u regionu:

- Crna Gora: Elektroprivreda Crne Gore (EPCG) je zatražila kratkoročnu pomoć u iznosu od 50 miliona evra sa dvogodišnjim periodom otplate.
- Srbija: Elektroprivreda Srbije (EPS) bi mogao da ima pristup istoj vrsti pomoći i trenutno razmatra tu mogućnost.
- Kosovo*: Operator distributivnog sistema KEDS nije klijent EBRD-a, pa nema pristup ovoj pomoći.
- Albanija: Vlada je zatražila od EBRD-a da analizira finansijsku situaciju kompanije OSHEE. Podrška lokalnim partnerskim finansijskim institucijama dostupna je uglavnom za potrebe MSP i potencijalno za investiranje u obnovljive izvore koje su već pokrenule te institucije.

Evropska investiciona banka (EIB) trenutno razmatra programski zajam za finansiranje lokalnih samouprava na Zapadnom Balkanu kako bi se olakšala finansijska situacija firmi koje pružaju energetske usluge.

KfW banka trenutno razmatra potrebe za likvidnošću energetskih kompanija kako bi pripremila svoju ponudu.

(* Ovaj naziv je bez prejudiciranja statusa i u skladu je sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o deklaraciji o nezavisnosti Kosova.)

Predstoji novo pojeftinjenje gasa u Bugarskoj

SOFIJA - Izvršni direktor bugarskog javnog dobavljača gasa Bulgargas veruje da bi cena prirodnog gasa u toj zemlji za maj mogla pasti za više od 6,67% koliko je prvobitno predložila kompanija, objavio je 23. aprila energetski regulator te zemlje.

Ovo očekivanje odražava ažurirane podatke o tržištu gasa, rekao je izvršni direktor Bulgargasa. Regulatorna komisija će doneti odluku 1. maja, saopćeno je, preneo je **SeeNews**.

Morgan Stanley: Potražnja za naftom oporaviće se tek krajem 2021.

NJUJORK – Oseka globalne potražnje za naftom potrajaće do poslednjeg tromesečja 2021. da bi se tek tada oporavila na nivoe iz 2019. godine, kada zemlje polako počnu da izlaze iz krize coronavirusa, saopštio je u sredu finansijski investicioni gigant Morgan Stanley.

Banka sa Wall Street-a očekuje da će se referentne cene američke nafte stabilizovati na oko 40 dolara za barel, a cene sirove nafte Brent iduće godine ostati na oko 45 dolara za barel, prenosi **Reuters**.

